

PAPER DETAILS

TITLE: Algılanan Okul Yasantıları Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

AUTHORS: Kemal BAYTEMİR,Meltem AKIN KÖSTERELIOĞLU,İlker KÖSTERELIOĞLU

PAGES: 597-608

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/253870>

Algılanan Okul Yaşantıları Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Kemal BAYTEMİR¹, Meltem AKIN KÖSTERELİOĞLU², İlker KÖSTERELİOĞLU³

Özet

Bu araştırmada öğrencilerin okul yaşantılarına yönelik algılarını belirlemek amacıyla Anderson-Butcher, Amorose, Iachini ve Ball (2012) tarafından geliştirilen “Algılanan Okul Yaşantıları Ölçeği”nin Türkçeye uyarlama çalışması yapılmıştır. Ölçeğin çalışma grubunu ortaokul ve lisede öğrenim gören 190 erkek ve 208 kız öğrenci oluşturmaktadır. Ölçeğin geçerlik çalışması kapsamında Doğrulamalı Faktör Analiziyle (DFA) yapı geçerliği sınanmış ve ölçüt geçerliği incelenmiştir. DFA’da tüm t değerlerinin anlamlı olduğu ve modelin iyi uyum değerleri ürettiği görülmüştür. Ölçeğin kız ve erkek grup için ölçüm değişmezliği incelenmiş ve her iki grup için de geçerli olduğu görülmüştür. Ölçüt geçerliğinde Algılanan Sosyal Yetkinlik Ölçeği ve Okul Yaşam Kalitesi Ölçeğinin “Öğretmenler” ve “Okula Yönelik Olumlu Duygular” alt boyutlarıyla orta ve yüksek düzeyde olumlu yönde anlamlı ilişkisinin olduğu ortaya çıkmıştır. Ölçeğin güvenirlik çalışmasında Cronbach alfa değerlerinin tüm ölçek ve alt boyutlar için .83 ile .93 arasında değiştiği bulunmuştur. Beş hafta arayla yapılan test tekrar güvenirliğinde tüm ölçek ve alt boyutlar için .45 ile .81 arasında değişen değerler elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul Yaşantıları, Akademik Motivasyon, Akademik İzleme, Okula Bağlılık, Doğrulamalı Faktör Analizi

Adaptation of Perceived School Experiences Scale to Turkish: Validity and Reliability Study

Abstract

This study addressed the Turkish adaptation study of “Perceived School Experiences Scale” developed by Anderson-Butcher, Amorose, Iachini ve Ball (2012) in order to identify student perceptions regarding school life. A working group of 190 males and 208 females attending secondary school and high school was used for the validity and reliability study of the scale. Under the framework of the validity study of the scale, the Confirmatory Factor Analysis (CFA) was used to test the construct validity, and the criterion validity was also analyzed. CFA results presented that all t values were significant and that the model generated good fit values. Measurement invariance of the test for males and females was also examined and it was found to be valid for both groups. Medium and high level relationships were found between the two sub-dimensions which are “Teachers” and “Positive Feelings towards School” and Perceived Social Competence Scale and School Life Quality Scale for criterion validity. In reliability study, Cronbach Alpha values were found to be between .83 and .93 for the whole scale and for sub dimensions. Test-retest reliability undertaken with five-week intervals provided values between .45 and .81 for whole scale and sub dimensions.

Keywords: School Experiences, Academic Motivation, Academic Press, School Connectedness, Confirmatory Factor Analysis

¹ Amasya Üniversitesi, Amasya-TÜRKİYE, E-posta: kemalbaytemir@hotmail.com

² Amasya Üniversitesi, Amasya-TÜRKİYE, E-posta: mkostereli@hotmail.com

³ Amasya Üniversitesi, Amasya-TÜRKİYE, E-posta: ikostereli@hotmail.com

Giriş

Okullar ülkelerin eğitim hedeflerinin gerçekleşmesi için hizmet veren formal yapıyı temsil etmektedir. Çağdaş eğitimin en temel uğraş alanı bireyi bütün olarak tüm yönleriyle geliştirmektir. Bireylerin yaşamlarının önemli bir bölümünü okul ortamında geçirdikleri düşünüldüğünde, eğitim hedeflerinin gerçekleşmesinde bireylerin okul yaşamına ilişkin algılarının bu sürecin önemli yordayıcılarından biri olduğu söylenebilir. Öğrencilerin okul yaşamına ilişkin olumlu algıları okul performanslarını ve dolayısıyla akademik başarılarını etkileyebilmektedir. Bu anlamda öğrencilerin okul yaşantılarına ilişkin algıları dikkate alınması gereken bir çalışma alanıdır.

Anderson-Butcher, Amorose, Iachini ve Ball (2012) öğrencilerin okul yaşamına ilişkin algıları ile ilgili olarak okula bağlılık, akademik izleme ve akademik motivasyona dikkat çekmişlerdir. Okula bağlılık, öğrencilerin okul ile ilişkilerine yönelik genel algılarını ifade etmekle birlikte (Archambault vd., 2009; Libbey, 2004), öğrencilerin kendilerini okula ait hissetmesi ve buna bağlı olarak okulun amaçlarını benimsemesi (Finn, 1993) şeklinde de tanımlanmaktadır.

Okul bağlılığı öğrencilerin okula yönelik olumlu tutuma sahip olmalarıyla doğrudan ilişkilidir. Bu durum akademik başarıda artış, bağımsız öğrenebilme, okul devamsızlığında azalma, akademik olarak yüksek beklentilere sahip olma, okulu terk etme oranlarında ve istenmeyen davranışlarda azalma (Goodenow, 1993; Klem ve Connel, 2004; Manlove, 1998; Thomson, 2005; Doğan, 2014) gibi eğitimsel açıdan tercih edilir pek çok durumu destekleyebilmektedir. Arastamam (2009)'un lise düzeyinde yürüttüğü araştırmada öğrencilerin, okula bağlılıklarını arttırmada sırasıyla, liseden sonra üniversiteye devam etme arzusu ve okulda yeni şeyler öğrenmeyi sevmeleri etkili olmaktadır. Yine aynı araştırmada öğrencilerin okula ilişkin bağlılıklarını olumsuz etkileyen etkenlere sınıfta zor olan ödev ve çalışmaların tercih edilmesi ve öğretmenlerinin kendileriyle iyi iletişim kurmadıkları düşünceleri örnek verilmiştir.

Akademik izleme kavramı ise öğretmen, öğrenci ve okuldaki diğer görevlilerin başarıyı temsil eden standartlara uygunluğu ve akademik başarıya yönelik beklentilerine vurgu yapmaktadır. Akademik izleme, öğrencilerin çalışma ve akademik erişilerini yönlendirmesi ile öğretmen ve öğrencilere daha yüksek düzeyde başarı için motivasyon yaratması açısından öğrencileri iki yönden etkileyebilecek niteliktedir. Akademik izlemenin düzenli bir şekilde uygulanması etkili okul oluşturmada belirleyici nitelik taşımaktadır (Lee vd., 1999). Akademik izleme ayrıca öğrencilerin öz yeterlik ve öz düzenleme gibi akademik inanç ve beklentilerini de olumlu yönde etkileme potansiyeline sahiptir (Middleton ve Midgley, 2002).

Öğrencilerin okul yaşamlarına ilişkin algıları içerisindeki diğer bir kavram olan akademik motivasyon ise akademik görevlerin yerine getirilmesi için gerekli enerjinin üretilmesi (Bozanoğlu, 2004), okul ve öğrenmeye karşı sorumluluk duyma ve bu yönde yaşanan haz (Murphy vd., 1982) şeklinde tanımlanmaktadır. Akademik olarak güdülenen birey, akademik yaşantısı boyunca gereken sorumlulukları yerine getirerek daha başarılı bir süreç yaşayabilirken; yeterince güdülenemeyen bireyler ise, özellikle akademik anlamda zorluklarla karşılaştıklarında hemen vazgeçme, sabırsızlık gösterme ve yaptığı işten zevk almama gibi akademik açıdan uygun olmayacak davranışlar sergileyebilmektedirler (Colengelo, 1997'dan akt. Demir ve Arı, 2013).

Bu çalışmada Anderson-Butcher vd. (2012) tarafından geliştirilen okul yaşantıları ölçeğinin Türkçe'ye uyarlaması yapılmıştır. Bu kapsamda ölçeğin geçerliliğinin sınanmasında yapı geçerliliği ve ölçüt geçerliliği; güvenirliğin sınanması için ise Cronbach alpha ve test tekrar test değerleri incelenmiştir. Literatür incelendiğinde Türkiye'de okul yaşam kalitesi algısına ilişkin ölçekler (Doğanay ve Sarı, 2006; Sarı, 2007, 2011) yer almaktadır. Bu çalışmadan elde edilen ölçeklerle yapılacak araştırma sonuçlarının mevcut araştırmalara katkı sağlamasının yanı sıra araştırmacılara okul yaşantısını farklı boyutlarda ele alacak araştırmalara fırsat vereceği düşünülmektedir. Geçerlilik ve güvenirlik çalışması yapılan ölçeğin, öğrencilerin okul yaşantılarına ilişkin algılarının belirlenmesi konusunda alana katkı sağlaması beklenmektedir. Okul yaşamıyla ilgili faktörler olan okul bağlılığı, akademik izleme ve akademik motivasyonun okul etkililiği ve akademik başarı üzerindeki etkisi göz önüne alındığında bu konuda yapılacak araştırmaların öğretmenlere, yöneticilere ve eğitim politikacılarına ışık tutacağı söylenebilir.

Yöntem

Bu bölümde çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analizine yer verilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2013-2014 eğitim öğretim yılının ikinci döneminde Amasya ilinde ortaokul ve liselerde öğrenim gören 190 erkek ve 208 kız öğrenci oluşturmuştur. Çalışma grubunda 5. sınıflardan 34, 6. sınıflardan 26, 7. sınıflardan 60, 8. sınıflardan 68, 9. sınıflardan 49, 10. sınıflardan 58, 11. sınıflardan 75 ve 12. sınıflardan 28 öğrenci yer almıştır.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri toplama araçları olarak Algılanan Sosyal Yetkinlik Ölçeği, Okul Yaşam Kalitesi Ölçeği ve Algılanan Okul Yaşantıları Ölçeği kullanılmıştır.

Algılanan Sosyal Yetkinlik Ölçeği (ASYÖ): Anderson-Butcher, Iachini ve Amorose (2007) tarafından geliştirilen ölçek 5’li tipli bir ölçek olup altı maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek puanlar 6 ile 30 arasında değişmektedir. Ölçekte ters kodlanan madde bulunmamaktadır. Ölçeğinin Türkçeye uyarlaması Sarıçam, Akın, Akın ve Çardak (2013) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile incelenmiştir. DFA sonucunda elde edilen uyum indeksleri incelenmiş ve tek boyutlu modelin iyi uyum verdiği ortaya çıkmıştır ($\chi^2= 7.34$, $sd=7$, $RMSEA=.010$, $CFI=1.00$, $RFI=0.99$, $IFI=1.00$, $AGFI=.98$, $GFI=.99$, $NFI=.99$ ve $SRMR=.018$). Ölçeğin faktör yüklerinin ise .57 ile .80 arasında değiştiği görülmüştür. Ölçüt geçerlik çalışmasında ASYÖ ile iç özgüven arasında pozitif ($r=.39$) ilişki ve dış özgüven arasında ($r=.47$) olduğu bulunmuştur. ASYÖ’nin Cronbach alfa iç tutarlık güvenirlik katsayısı .80, ayrıca ölçeğin test-tekrar test güvenirliği için ölçek 21 gün ara ile aynı çalışma grubundan 88 öğrenciye tekrar uygulandığında, iki uygulama arasındaki korelasyon katsayısı $r=.69$ olduğu görülmüştür. ASYÖ’nin düzeltilmiş madde-toplam korelasyonlarının .29 ile .62 arasında sıralandığı ayrıca toplam puanlara göre belirlenmiş %27’lik alt ve üst grupların madde puanlarındaki farklara ilişkin t ($sd=441$) değerlerinin ise 6.09 ($p<.001$) ile 11.56 ($p<.001$) arasında değiştiği bulunmuştur.

Okul Yaşam Kalitesi Ölçeği

Araştırmada Sarı (2011) tarafından geliştirilen Okul Yaşam Kalitesi Ölçeğinin (OYKÖ) “Öğretmenler” ve “Okula Yönelik Olumlu Duygular” alt boyutları kullanılmıştır. 5’li Likert tipli bir ölçek olan Okul Yaşam Kalitesi Ölçeği toplam yedi boyut ve 35 maddeden oluşmaktadır. Algılanan Okul Yaşantıları Ölçeğinin ölçüt geçerliliğinin sınanmasında Okul Yaşam Kalitesi Ölçeğinin “Öğretmenler” ve “Okula Yönelik Olumlu Duygular” alt boyutlarının kullanılmasının uygun olacağı düşünülmüştür. Altı maddeden oluşan “Öğretmenler” boyutunun faktör yükleri .48 –.78; madde – toplam puan korelasyonları .54- .78 arasında değişmektedir. Bu boyuta ait Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı ise .86’dır. “Okula Yönelik Olumlu Duygular” olarak adlandırılan boyut ise beş maddeden oluşmaktadır. Bu maddelerin faktör yükleri .56 - .80; madde – toplam puan korelasyonları .56 - .74’dır. Bu alt boyuta ilişkin Cronbach alpha iç tutarlık katsayısı ise .85 olarak hesaplanmıştır.

Algılanan Okul Yaşantıları Ölçeği

Anderson-Butcher vd. (2012) tarafından bireyin okul yaşantılarına ilişkin algılarını ölçmeye yönelik olarak geliştirilmiştir. Ölçek 5'li likert tipinde olup üç boyut ve 14 maddeden (Akademik İzleme: 1, 2, 3, 4; Akademik Motivasyon: 5, 6, 7, 8, 9, 10; Okula Bağlılık: 11, 12, 13, 14) oluşmaktadır (Ek 1). Ölçekten alınabilecek toplam puan 14 ve 70 arasında değişmektedir. Ölçek maddelerinde ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Ölçeğin yapı geçerliği için açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Öncelikle 16 madde için yapılan açımlayıcı faktör analizinde maddelerin üç faktörde toplandığı ve bu boyutların toplam varyansın %67.40'ını açıkladığı görülmüştür. Ölçeğin faktör yapısının doğrulanması için yapılan DFA'da iki madde problemli olduğundan çıkartılmış ve nihai olarak 14 maddelik üç faktörlü yapı önce sınanan modellere göre oldukça iyi değerler üretmiştir. Nihai modelde DFA'da elde edilen modelin uyum indeksleri incelenmiş ve Ki-kare değerinin (S-B $\chi^2 = 107.34$, $sd = 74$, $p = .01$) anlamlı olduğu görülmüştür. Uyum indeksi değerlerinin ise CFI= .99, GFI= .95. iyi değerler verdiği ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda kızlar ve erkekler için yapılan ölçüm değişmezliğinde her iki grup için de ölçeğin geçerli olduğu görülmüştür. Yordama geçerliğinde ise algılanan okul yaşantıları ölçeğinin, ait olma ölçeği ile $r = .58$, algılanan sosyal yetkinlik ölçeğiyle $r = .33$ anlamlı olarak ilişkili bulunmuştur. Ölçeğin tümü için Cronbach alfa güvenirlik katsayısı .90, alt boyutlar için Cronbach alfa katsayıları; .86 ile .88 arasında olduğu görülmüştür. Test tekrar test güvenirliği ise tüm ölçek ve alt ölçekler için .83 ve .89 arasında değerler elde edilmiştir.

İşlem ve Veri Analizi

Ölçeğin uyarlanması aşamasında öncelikli olarak ölçeği geliştiren yazarlarla e-posta aracılığıyla iletişim kurulmuş ve uyarlama için gerekli izin alınmıştır. Ölçek, alanında uzman ve her iki dile hâkim olan üç kişi ve İngilizceye hâkim olan iki kişi tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Tüm çeviriler düzenlenip ortak bir çeviri metni oluşturulduktan sonra ölçek maddeleri tekrar İngilizceye çevrilerek çevirilerinin tutarlılığı incelenmiştir. Daha sonra alan uzmanlarından anlamsal, deyimsel, kavramsal ve deneyimsel bakımdan ölçek maddelerini değerlendirmeleri istenmiştir. Görüşler doğrultusunda ölçek düzenlenmiş ve son olarak tereddüt edilen maddeler alternatifleri ile uzmanlara gösterilmiştir. Uzmanların en çok uygun gördüğü maddeler dikkate alınarak ölçek hazırlanmıştır. Ölçek hazırlandıktan sonra 15 öğrenciye ön uygulama yapılmış ve anlaşılmayan bir maddenin olmadığı görülmüştür.

AOYÖ'nin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları için SPSS 21.0 ve LISREL 8.8 istatistik paket programlarından yararlanılmıştır. Ölçeğin geçerliği, yapı

geçerliliği ve ölçüt geçerliliği ile incelenmiştir. Ölçeğin yapı geçerliliği için doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi önceden belirlenen teorik bir yapının doğrulanmasını ifade eder. Başka bir ifade ile değişkenler önceden belirlenen yapı altında doğrulanmaya çalışılır (Hair vd., 2010). Bu çalışmada da orijinalde üç boyut ve 14 maddeden oluşan ölçeğin aynı yapıda olup olmadığı sınanmıştır. Ölçeğin ölçüt geçerliliği için de Algılanan Sosyal Yetkinlik Ölçeği ve Okul Yaşam Kalitesi Ölçeğinin, Öğretmen ve Okula Yönelik Olumlu Duygular alt boyutları kullanılmıştır.

Ölçme aracının farklı gruplar arasında yapısının özdeş olup olmaması ölçüm değişmezliğini ifade eder (van de Schoot vd., 2012). Ölçüm değişmezliğinde en az iki bağımsız örneklemin kovaryans matrisleri eş zamanları olarak çoklu grup doğrulayıcı faktör analizi ile test edilir. Bu çalışmada da kız ve erkekler için de üç faktörlü yapının geçerli olup olmadığı incelenmiştir. Ölçekler yer alan maddelerin ölçtükleri özellik açısından kişileri ayırt etmede ne kadar yeterli olup olmadığını belirlemek için ilk olarak düzeltilmiş madde-toplam puan korelasyonları hesaplanmıştır. Bunun yanında toplam puana göre belirlenmiş olan alt %27 ve üst %27'lik grupların madde ortalama puanları arasındaki fark t testi ile belirlenmiştir. Ölçeğin güvenilirliği Cronbach alfa güvenirlik katsayısı ve test tekrar test yöntemi ile hesaplanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde Algılanan Okul Yaşantıları ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik bulgularına yer verilmiştir.

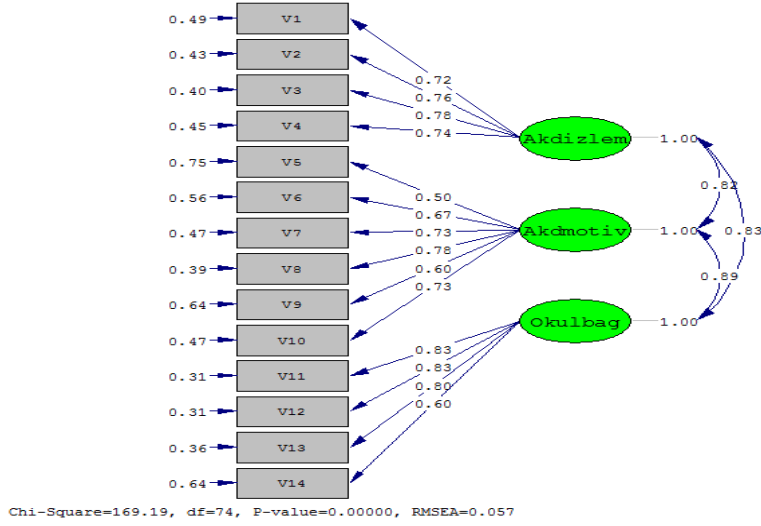
Geçerlik Çalışmasına İlişkin Bulgular

Yapı Geçerliliği

Algılanan okul yaşantıları ölçeğinin yapı geçerliliği için ölçeğin orijinal formunda yer alan üç faktör ve 14 madde için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Analiz sonuçlarına bakıldığında tüm t değerlerinin anlamlı olduğu ve modelin uyum değerlerinin iyi olduğu görülmüştür. Ölçeğin faktör yükleri .50 ve .83 arasında değişmektedir. Ölçeğin faktör yüklerine ilişkin bulgular Şekil 1'de, doğrulayıcı faktör analizi uyum istatistikleri ise Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Algılanan Okul Yaşantıları Ölçeği DFA Uyum İstatistikleri

Uyum Göstergeleri	χ^2 / sd (169,19/74)	RMSEA	SRMR	CFI	NFI	GFI	AGFI
Değerler	2,87	,057	,039	,99	,98	,94	,92

Şekil 1: Algılanan Okul Yaşantıları Ölçeği'ne İlişkin Path Diagramı ve Faktör Yükleri

Tüm grup için Algılanan Okul Yaşantıları Ölçeğinin üç faktörlü yapısının doğrulandığı görülmektedir. Kız ve erkekler için de üç faktörlü yapının geçerli olup olmadığını belirlemek amacıyla çoklu grup doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Algılanan okul yaşantıları ölçeğinin kızlar ve erkekler için yapılan ölçüm değişmezliği sonuçları ve uyum değerleri Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2: Kız ve Erkek Gruplar İçin Ölçüm Değişmezliği Sonuçları ve Uyum Değerleri

Model Uyum Ölçütleri					Model Farklılıkları	
Model Testleri	χ^2	df	RMSEA	CFI	$\Delta\chi^2$	Δdf^*
Gruplar						
Erkekler	115,30	74	,054	,98		
Kızlar	129,30	74	,060	,99		
Tüm Grup	169,19	74	,057	,99		
Model A (Base Model)	360,75	179	,072	,98		
Model B	345,69	168	,073	,98	15,06	11 (19,68)
* Δdf değerlerine ilişkin kritik χ^2 değeri parantez içerisinde verilmiştir.						

Kız ve erkek grupları için yapılan ölçüm değişmezliği sonucunda tüm parametrelerin iki grup açısından özdeş kabul edildiği temel (base) model A'nın geçerli model olduğu görülmüştür. Model B'de faktör yüklerinin her iki grup için farklılaşıp farklılaşmadığı test edilmiş ve sonuçlar Model A ile karşılaştırılmıştır. Ki kare farklılığına ilişkin elde edilen değerler (15,06, 11: $p > ,05$) ve diğer parametreler (RMSEA ve CFI) incelendiğinde model B, temel modele göre daha iyi uyum değerleri üretmemiştir (Tablo 2). Böylece algılanan okul yaşantıları ölçeğinin hem kızlar hem de erkekler için geçerli olduğu sonucuna varılmıştır.

Ölçüt Geçerliği

AOYÖ'nin ölçüt geçerliğini test etmek için Algılanan Sosyal Yetkinlik Ölçeği ve Okul Yaşam Kalitesi Ölçeğinin, “Öğretmenler” ve “Okula Yönelik Olumlu Duygular” alt boyutları kullanılmıştır. Ölçekler arası korelasyonlar Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3: Ölçekler Arası Korelasyon Katsayıları

		1	2	3	4	5	6
1	Akademik İzleme						
2	Akademik Motivasyon	,67**					
3	Okula Bağlılık	,72**	,75**				
4	Algılanan Sosyal Yetkinlik Ölçeği	,50*	,51**	,40**			
5	Öğretmenler	,70**	,66**	,70**	,40**		
6	Okula Yönelik Olumlu Duygular	,60*	,66**	,75	,30**	,70**	
**p<0.01							

Kuramsal beklentilere uygun olarak AOYÖ'nin tüm alt boyutlarının ASY Ölçeği ve OYKÖ'nün iki alt boyutu ile orta ve yüksek düzeyde olumlu yönde ilişkili olduğu bulunmuştur (Tablo 3).

Güvenirliliği

Ölçeğin madde analizi için, düzeltilmiş madde-toplam korelasyonu analizi ve testin toplam puanlarına göre oluşturulan alt %27 ve üst %27'lik grupların madde ortalama puanları arasındaki farka ilişkin analiz yapılmıştır. Buna göre düzeltilmiş madde-toplam korelasyonlarının .48 ile .79 arasında, toplam puanlara göre belirlenmiş %27'lik alt ve üst grupların madde puanlarındaki farklılıklarına ilişkin t ($sd=211$) değerlerinin ise 10.41 ($p<.001$) ile 23.03 ($p<.001$) arasında değiştiği görülmüştür. Düzeltilmiş madde-toplam korelasyonu ve t -testi sonuçlarına bakıldığında ölçek maddelerinin ayırt edici özelliğe sahip olduğu görülmektedir. Ölçeğin düzeltilmiş madde-toplam korelasyon ve %27'lik alt-üst grup farkına ilişkin t değerleri Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4: Ölçeğin Düzeltilmiş Madde-Toplam Korelasyon ve %27'lik Alt-Üst Grup Farkına İlişkin t Değerleri

Boyutlar	Maddeler	Madde toplam	T testi
Akademik İzleme	1	.65	13.45***
	2	.70	15.69***
	3	.69	17.16***
	4	.68	16.79***
Akademik Motivasyon	5	.48	10.41***
	6	.63	13.74***
	7	.65	17.82***
	8	.66	21.48***
	9	.58	13.17***
	10	.64	19.71***
Okula Bağlılık	11	.75	23.03***
	12	.79	21.53***
	13	.74	21.56***
	14	.50	12.53***
*** $p < .001$			

AOYÖ'nin tümü için Cronbach alfa güvenirlik katsayısının .93 olduğu görülmüştür. Ölçeğin alt boyutları için Cronbach alfa güvenirlik katsayıları; Akademik İzleme .85, Akademik Motivasyon .83, ve Okula Bağlılık .85 olduğu görülmüştür. Ayrıca bu çalışmada ölçüt geçerliği için kullanılan ASYÖ'nin Cronbach alfa katsayısı .88 ve OYKÖ'nin alt boyutlarından Öğretmenler .69 ve Okula Yönelik Olumlu Duygular .91 olarak bulunmuştur.

Ölçeğin 92 kişi üzerinde beş hafta arayla elde edilen test tekrar güvenirliğinde korelasyon katsayılarının tüm ölçek için .81 olduğu, alt boyutlar için ise Akademik Motivasyon için .72, Akademik İzleme için .45 ve Okula Bağlılık için .61 olduğu görülmüştür.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmanın amacı Anderson-Butcher vd. (2012) tarafından geliştirilen Algılanan Okul Yaşantıları Ölçeğini Türkçeye uyarlamaktır. Algılanan Okul Yaşantıları Ölçeğinin geçerliği, yapı ve ölçüt geçerliği incelenerek sınanmıştır. Yapı geçerliği için uygulanan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ölçek maddelerinin faktör yüklerinin .50 ve .83 arasında değiştiği ve uyum istatistiklerinin yeterli olduğu görülmüştür. AOYÖ'nin ölçüt geçerliği için kullanılan Algılanan Sosyal Yetkinlik Ölçeği ile orta düzeyde olumlu yönde ilişki görülürken, Okul Yaşam Kalitesi Ölçeğinin “Öğretmenler” ve “Okula Yönelik Olumlu Duygular” alt boyutları ile orta ve

yüksek düzeyde olumlu yönde ilişkinin olduğu görülmüştür. Ayrıca kız ve erkekler için yapılan ölçüm değişmezliğinde ölçeğin her iki grup içinde geçerli olduğu görülmüştür.

Ölçeğin güvenirlik çalışmalarında ise Cronbach alfa değerlerinin yeterli olduğu ancak test tekrar test çalışmasında ölçeğin geneli için korelasyon katsayısı yüksek iken alt boyutlarda daha düşük olduğu görülmüştür. Özellikle akademik izleme ve okula bağlılık boyutlarındaki maddeler incelendiğinde öğrencilerin öğretmenleri ile ilişkilerine yönelik maddelerin var olduğu, akademik motivasyon boyutunda ise daha çok öğrencilerin okulda edindiği tecrübeler ve kendi yeterliklerine ilişkin maddelerin olduğu görülmektedir. Bu durum öğrencilerin öğretmenleriyle yaşadıkları bazı olumsuzlukların algılarını etkileyebileceği, kendi yeterliklerine ve okul tecrübelerine ilişkin algılarının ise daha kalıcı olabileceği şeklinde yorumlanabilir.

Sonuç olarak Anderson-Butcher vd. (2012) tarafından geliştirilen Algılanan Okul Yaşantıları Ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir araç olduğu söylenebilir. Ölçek ortaokul ve lise düzeyinde öğrencilerin okul yaşantılarına ilişkin algılarını ölçmek için kullanılabilir. Ölçek hem deneysel hem de ilişkisel çalışmalarda kullanılabilir. Ayrıca öğrencilerin ailelerinden algıladıkları sosyal destek düzeyleri, aile tutumları, sosyal becerileri, öznel iyi oluşları, öz düzenleme becerileri gibi değişkenlerle ilişkileri araştırılabilir. Bunun yanında öğrencilerin okul yaşantılarını yordayan değişkenlerin birlikte etkileşimi incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Anderson-Butcher, D., Iachini, A.L., Amorose, A.J. (2007). Initial Reliability and Validity of the Perceived Social Competence Scale. *Research on Social Work Practice*, 18(1): 47-54.
- Anderson-Butcher, D., Amorose, A., Iachini, A., Ball, A. (2012). The Development of the Perceived School Experiences Scale. *Research on Social Work Practice*, 22(2): 186-194.
- Arastamam, G. (2009). Lise Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okula Bağlılık (School Engagement) Durumlarına İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(26): 102-112.
- Archambault, I., Janosz, M., Fallu, J. S., Pagani, L. S. (2009). Student Engagement and Its Relationship with Early High School Dropout. *Journal of Adolescence*, 32(3): 651-670.

- Bozanoğlu, İ. (2004). Akademik Güdülenme Ölçeği: Geliştirilmesi, Geçerliği ve Güvenirliği. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 37(2): 83-98.
- Demir, M.K., Arı, E. (2013). Öğretmen Adaylarının Akademik Güdülenme Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Eğitimde Kuram ve Uygulama, 9(3): 265-279.
- Doğan, U. (2014). Validity and Reliability of Student Engagement Scale (Öğrenci Bağlılık Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirliği). Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3(2): 390-403.
- Doğanay, A., Sarı, M. (2006). Öğrencilerin Üniversitedeki Yaşam Kalitesine İlişkin Algılarının Demokratik Yaşam Kültürü Çerçevesinde Değerlendirilmesi (Çukurova Üniversitesi Örneği). Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 4(16): 107-128.
- Finn, J.D. (1993). Student Engagement and Student at Risk. Washington, DC: National Center for Education Statistics.
- Goodenow, C. (1993). The Psychological Sense of School Membership among Adolescents: Scale Development and Educational Correlates. Psychology in the Schools, 30(1): 79-90.
- Hair, J.F.Jr., Black, W.C., Babin, B.J., Anderson, R.E. (2010). Multivariate Data Analysis. New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Klem, A.M., Connell, J.P. (2004). Relationships Matter: Linking Teacher Support to Student Engagement and Achievement. Journal of school health, 74(7): 262-273.
- Lee, V.E., Smith, J.B., Perry, T.E., Smylie, M.A. (1999). Social Support, Academic Press, and Student Achievement: A View from the Middle Grades in Chicago. Improving Chicago's Schools. A report of the Chicago Annenberg Research Project.
- Libbey, H.P. (2004). Measuring Student Relationships to School: Attachment, Bonding, Connectedness, and Engagement. The Journal of School Health, 74(7): 274-283.
- Manlove, J. (1998). The Influence of High School Dropout and School Disengagement on the Risk of School-Age Pregnancy. Journal of Research on Adolescence, 8(2): 187-220.
- Middleton, M.J., Midgley, C. (2002). Beyond Motivation: Middle School Students' Perceptions of Press for Understanding in Math. Contemporary Educational Psychology, 27(3): 373-391.
- Murphy, J.F., Weil, M., Hallinger, P., Mitman, A. (1982). Academic Press: Translating High Expectations into School Policies and Classroom Practices. Educational Leadership, 40(3): 22-26.

- Sarı, M. (2007). Demokratik Değerlerin Kazanımı Sürecinde Örtük Program: Düşük ve Yüksek Okul Yaşam Kalitesine Sahip İki İlköğretim Okulunda Nitel Bir Çalışma. Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Sarı, M. (2011). Lise Yaşam Kalitesi Ölçeği'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20(3): 253-266.
- Sarıçam, H., Akın, A., Akın, Ü., Çardak, M. (2013). Algılanan Sosyal Yetkinlik Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. The Journal of Academic Social Science Studies, 6(3): 591-600.
- Thomson, S. (2005). Engaging Students with School Life. Youth Studies Australia, 24(1): 10-15.
- van de Schoot, R., Lugtig, P., Hox, J. (2012) A Checklist for Testing Measurement Invariance. European Journal of Developmental Psychology, 9(4): 486-492.

Ek 1: Algılanan Okul Yaşantıları Ölçeği

Hiç Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Tamamen Katılıyorum				
1	2	3	4	5		
Maddeler		1	2	3	4	5
1	Öğretmenlerimiz akademik başarılarımız hakkında bize yararlı geribildirim sağlar.					
2	Okulumuzda alınan kararlar her zaman en iyi şekilde nasıl öğreneceğimize odaklıdır.					
3	Öğretmenlerimiz düzenli olarak öğrenip öğrenmediğimizi takip eder.					
4	Okulum öğrencilerin öğrenmesine değer verir.					
5	Okulla ilgili çalışmaların (ders, proje, sosyal görevler vb) üstesinden gelmede yeteneklerime güvenirim.					
6	Okulda edindiğim tecrübelerin beni geleceğe iyi bir şekilde hazırladığını düşünüyorum.					
7	Bu zamana kadarki okul yaşantılarımdan (tecrübelerimden) memnunum.					
8	Okulum karşı olumlu düşüncelere sahibim.					
9	Okulda, yeni şeyler öğrenirken zorlansam da bundan hoşlanırım.					
10	Şu ana kadar bir okulda yapılabilecek şeylerin çoğunu kendi okulumda yaptığımı düşünüyorum.					
11	Bu okulda öğrenci olmaktan gurur duyuyorum.					
12	Kendimi okuluma ait hissediyorum.					
13	Okulum gelmekten hoşlanıyorum.					
14	Okulumdaki öğretmenlerimle olumlu ilişkilerim var.					